

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว

The Student Support System of Secondary Schools in Sakaeo Province

อมรรัตน์ ใจไธสง¹ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

Amornrat Jaithaisong, Pimolpun Phetsombat

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว และ 2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 269 คน ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย เป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับความต้องการจำเป็น PNI^{Modified} และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$, S.D.=0.84) และสภาพที่พึงประสงค์ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=1.01) 2) แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า มีการรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆ ของนักเรียนอย่างเป็นระบบ (2) ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า มีการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เรียนที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคล (3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่า มีการจัดโครงการ และกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน (4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า มีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดโดยใช้กระบวนการ Professional Learning Communicaty (PLC) ในการแก้ไขปัญหา (5) ด้านการส่งต่อ พบว่า ผู้เรียนที่ส่งต่อได้รับการช่วยเหลือที่ถูกต้องและรวดเร็ว มีการติดตามผลการส่งต่อกับครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ (Keywords): ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน; โรงเรียนมัธยมศึกษา; จังหวัดสระแก้ว

Received: 2022-11-03 Revised: 2022-12-16 Accepted: 2022-12-17

¹ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
e-mail: amornrat_j@mail.rmutt.ac.th

² คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี Faculty of Technical Education Rajamangala University of Technology Thanyaburi. Corresponding Author e-mail: Pimolpun_p@rmutt.ac.th

Abstract

This research aimed to 1. investigate the current state and desirable state of the student support system of secondary schools in Sa Kaeo Province and 2. explore the practical approach of the student support system of secondary schools in Sa Kaeo Province. The research sample consisted of 269 teachers in secondary schools. The key informants included six secondary school administrators in Sa Kaeo Province. The instruments were questionnaires and interview forms. To analyze the data, the researcher conducted the statistics consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index (PNI_{Modified}), and content analysis for the qualitative study. The result revealed that: 1) in an overview, the current state of the student support system in secondary schools showed a moderate level. ($\bar{X}$ =3.38, S.D.=0.84) The overall desirable state was at a high level. ($\bar{X}$ =4.20, S.D.=1.01) 2) The practical approach of the student support system for school administrators consisted of five areas. (1) In terms of knowing each individual student, it was found that information on various aspects of learners was systematically gathered. (2) In terms of student assorting, it was discovered that the data collected from the learners was analyzed individually. (3) The student's promotion and development were found that projects and activities to promote and develop learners were consistent with learners' needs. (4) The prevention and problem solving appeared to be close assistance to students in at-risk groups and problem groups by using the Professional Learning Communicaty (PLC) process to solve the problems. (5) For the transmission aspect, the referred students received the correct and prompt assistance. The referrals were continuously followed up with the counselors and the guidance teachers.

Keywords: Student Support System; Secondary Schools; Sa Kaeo Province

บทนำ (Introduction)

โลกยุคศตวรรษที่ 21 ในปัจจุบัน เป็นโลกที่เน้นการลงมือทำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้จริงในแต่ละสิ่ง เป็นยุคที่ก้าวข้ามจากทฤษฎี ไปสู่การปฏิบัติจริง ความรู้ที่อยู่ในการปฏิบัติ นั้น เป็นความรู้ที่ไม่ชัดเจน แต่ปฏิบัติได้ จึงต้องมีการพัฒนาทางด้านการควมรู้ไปกับการปฏิบัติงานจริง นอกจากการพัฒนาทางด้านการควมรู้แล้ว ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ แต่เนื่องด้วยทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ประสบปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ส่งผลให้การจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนสูญเสียโอกาสในการพัฒนา

ศักยภาพให้สมบูรณ์ตามช่วงวัย การดำเนินนโยบายดังกล่าวก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อนักเรียน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2564) ได้รายงานการศึกษาผลของรูปแบบการจัดการศึกษาที่มีต่อนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า 1) นักเรียนต้องปรับเวลา สถานที่และวิธีการเรียนใหม่ 2) นักเรียนมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับผลการเรียน 3) นักเรียนได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติน้อยลง และไม่สามารถทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน และเสียโอกาสในการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ภายนอกและการเรียนจากการปฏิบัติจริง 4) นักเรียน และผู้ปกครองต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเตรียมจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ สื่อ เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ 5) การเรียนออนไลน์ ทำให้นักเรียนขาดความกระตือรือร้น ขาดความรับผิดชอบ และ มีความกังวลต่อผลการเรียน และ 6) นักเรียนเหนื่อยล้าเนื่องจากต้องมีการเรียนชดเชยเวลาที่ขาดหายไป นอกจากนี้ ยังมีรายงานการศึกษา พบว่า รูปแบบการเรียนออนไลน์ ก่อให้เกิดภาวะถดถอยทางการศึกษา เด็กนักเรียนเกิดภาวะถดถอย ทางการเรียนรู้ด้านทักษะการอ่าน และคณิตศาสตร์ คุณลักษณะของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ไม่กล้าตอบคำถาม การขาดการมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้ และ ทักษะชีวิตสัมพันธ์ภาพและการทำงานร่วมกับผู้อื่นลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564) ปัญหาดังกล่าวอาจสืบเนื่องเมื่อนักเรียนกลับเข้าสู่รูปแบบการเรียนปกติ ในปีการศึกษาต่อมา การขาดทักษะในหลายๆด้าน ส่งผลต่อความรู้สึกมั่นคงในการใช้ชีวิตในโรงเรียน นักเรียนและผู้ปกครองมีความวิตกกังวลถึงความปลอดภัย และมีความต้องการการปกป้องสิทธิของตนเองมากยิ่งขึ้น กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายและจุดเน้นด้านการจัดการศึกษาเพื่อความปลอดภัย ได้แก่ สร้างสถานศึกษาปลอดภัยเพื่อเพิ่มความเชื่อมั่นของสังคม และป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ และภัยอื่นๆ โดยมีการวางมาตรการด้านความปลอดภัยให้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากรในสถานศึกษาในรูปแบบต่าง ๆ เช่น จัดโครงการโรงเรียน Sandbox : Safety zone in school (SSS) หรือการจัดกิจกรรม Safety School Success จัดให้มีการฉีควัคซีนเพื่อป้องกันโรคติดต่อ การจัดการความรุนแรงเกี่ยวกับร่างกาย จิตใจ และเพศ เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

โรงเรียนเป็นหน่วยงานจัดการศึกษาที่รับสนองนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการและได้ดำเนินงานด้านความปลอดภัยแก่ผู้เรียนมาโดยตลอด ซึ่งมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นแกนหลักในการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่จะดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอน วิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรและเครือข่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อาทิ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารครูทุกคน ฯลฯ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จึงกำหนดนโยบายสำคัญให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความยั่งยืน นักเรียนทุกคนจะต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้อง ค้ำครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมและทันการณ์ ได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข

และปลอดภัยในสภาพสังคมปัจจุบัน (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

ด้วยสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ที่โลกต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนและเหตุการณ์ที่ไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้า ที่เรียกว่าเป็นยุค VUCA World หรือโลกแห่งความผันผวน การจัดการศึกษาของภาครัฐส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนทั้งทางด้านความรู้และทักษะชีวิตในลักษณะถดถอย ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่ทุกโรงเรียนดำเนินการอยู่นั้น เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะสามารถนำมาปรับใช้แก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ หากได้รับการจัดกระทำอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนั้นผู้วิจัย จึงมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว เพื่อนำไปใช้แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหาร และการปฏิบัติหน้าที่ของครูให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วจำนวน 269 คน ปีการศึกษา 2565 จำนวนครูทั้งสิ้น จำนวน 893 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

1) กลุ่มตัวอย่างใช้ในการตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ครู ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วจำนวน 269 คน โดยกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan (1970) โดยใช้วิธีการสุ่มแบบอย่างง่าย

2) ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ที่ได้รับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 6 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 แบบ ดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 1 ฉบับ โดยโครงสร้างของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check list) ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual-Response Format) มาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ ผลการวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม มีค่าเฉลี่ยของดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้เท่ากับ 1.00 และการหาความเชื่อมั่นโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ที่ค่าระดับความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.891

3.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว เป็นแบบสัมภาษณ์แบบ มีโครงสร้าง (Structured Interview)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง จากการส่งแบบสอบถามจำนวน 269 ฉบับ ให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ ผ่าน Google Form ได้รับแบบสอบถาม จำนวน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ครบตามที่ต้องการ

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูลแยกข้อมูล ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

1) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากงานบัณฑิตศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว จำนวน 6 คน และได้ครบทั้ง 6 คน ตามที่ต้องการ

3) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ จากนั้นจึงนำแบบสัมภาษณ์ที่มีความถูกต้องครบถ้วนมาจัดเรียงข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

เมื่อได้รับข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการแล้ว การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ที่เก็บรวบรวมได้ไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อประมวลผล และหาค่าสถิติ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) แบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงหาความถี่ และหาค่าร้อยละ

2) แบบสอบถามตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

3) การประเมินความต้องการจำเป็นในครั้งนี้ใช้ข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบสอบถาม เพื่อหาความต้องการจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว เพื่อแสดงระดับความต้องการจำเป็นในด้านต่าง ๆ โดยใช้ค่าดัชนี PNI_{Modified} เพื่อนำไปสร้างแบบสัมภาษณ์ต่อไป

4) การวิเคราะห์ที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ระดับการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 53.91 ปริญญาโทจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 46.09 และมีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 19.70 ประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 33.83 และประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปีขึ้นไป จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 46.47

2. ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการประเมินความต้องการจำเป็นของของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการประเมินความต้องการจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว (n = 269)

ระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	สภาพปัจจุบัน ของระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน			สภาพที่พึงประสงค์ ของระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน			ความต้องการ จำเป็น	
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	PNIM odified	อันดับ
1) ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล	3.29	0.77	ปานกลาง	4.16	1.01	มาก	0.30	1
2) ด้านการคัดกรอง นักเรียน	3.21	0.78	ปานกลาง	4.13	1.06	มาก	0.29	2
3) ด้านการส่งเสริมและ พัฒนานักเรียน	3.46	0.87	ปานกลาง	4.29	1.00	มาก	0.24	3
4) ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหา	3.48	0.89	ปานกลาง	4.29	1.00	มาก	0.20	4
5) ด้านการส่งต่อ	3.48	0.89	ปานกลาง	4.11	0.98	มาก	0.18	5
รวม	3.38	0.84	ปานกลาง	4.20	1.01	มาก		

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.38$, S.D.=0.84) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหและด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=3.48$, S.D.=0.89) รองลงมาเป็นส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}=3.46$, S.D.=0.87) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=3.29$, S.D.=0.77) และด้านการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=3.21$, S.D.=0.78)

สภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.=1.01) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.29$, S.D.=1.00) รองลงมาเป็นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}=4.16$, S.D.=1.01) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}=4.13$, S.D.=1.06) และด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{X}=4.11$, S.D.=0.98)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเรียงความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางในการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการจำเป็นทุกข้อ โดยมีค่า PNIModified อยู่ระหว่าง 0.18 ถึง 0.30 พบว่า 3 อันดับแรก ได้แก่ 1)

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีค่าความต้องการจำเป็นสูงสุด (0.30) 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน (0.29) 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน (0.24) และด้านการส่งต่อ (0.18) มีค่าความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด

3. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว

จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ที่เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว สามารถเรียงลำดับตามความต้องการจำเป็นและสรุปผลได้ ดังนี้

1) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ผู้บริหารควรจัดประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำโครงการ กิจกรรมที่สนับสนุนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบ มอบหมายผู้รับผิดชอบโครงการ ประสานงานกับครูที่ปรึกษาในการจัดเตรียมเอกสารต่างๆ อำนวยความสะดวกให้ครูโดยการจัดทำแบบประเมินในรูปแบบแอปพลิเคชัน ออนไลน์ มีการติดตาม ตรวจสอบ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และประเมินผลการปฏิบัติโดยเชื่อมโยงกับข้อตกลงในการพัฒนางาน

2) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการคัดกรองนักเรียน

ผู้บริหารมอบหมายครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบ ให้คำแนะนำครูที่ปรึกษาในการใช้แบบประเมิน จัดให้มีแบบประเมินออนไลน์ ให้ความรู้ครูบรรจุใหม่โดยใช้เทคนิคการโค้ช ช่วยเหลือครูในกรณีพบนักเรียนที่มีปัญหาหนัก ให้ครูส่งผลการคัดกรองและแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ทุกภาคเรียน

3) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

ในสถานการณ์ปกติ ผู้บริหารและครูลงพื้นที่ จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จัดประชุมออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ติดต่อผู้ปกครองโดยใช้กลุ่มไลน์เพื่อนำข้อมูลตอบกลับมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครู ติดตามงานโดยใช้หลักวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้ครูทบทวน และนำไปปรับปรุงงาน ให้ครูจัดทำสารสนเทศกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองและนำข้อมูลมาปรับปรุงดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นลำดับถัดไป

4) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาย

ผู้บริหารประชุมประจำเดือน ชี้แจงแนวทางการดูแลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ผ่านให้ครูประจำวิชาทุกท่าน จัดการสอนซ่อมเสริมกรณีนักเรียนมีเวลาเรียนไม่พอ ใช้กระบวนการ Professional Learning Communicaty (PLC) ในการแก้ไขปัญหา ทำข้อตกลงในการวัดผล

สัมฤทธิ์ จำนวนนักเรียนติด 0 ร มส ไม่เกินร้อยละที่กำหนดไว้ มอบหมายกลุ่มบริหารวิชาการ รวบรวมข้อมูลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ผ่านหรือต่ำเพื่อประชุมผู้ปกครอง และนักเรียนถึงแนวทางที่ต้องร่วมกันแก้ปัญหา มีการจัดโครงการปรับพฤติกรรม สอนซ่อมเสริม ดิว และค่ายวิชาการ สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน

5) แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ด้านการส่งต่อ กำหนดให้ครูใช้แบบฟอร์มที่งานแนะแนวจัดทำไว้ ครูที่ปรึกษาต้องแจ้งให้นักเรียนทราบ และยินยอมการได้รับความช่วยเหลือ ผู้บริหารติดตามผลการส่งต่อกับครูที่ปรึกษา และครูแนะแนวอย่างต่อเนื่อง ใช้ผลการดูแลนักเรียนในด้านการส่งต่อที่มีประสิทธิผล เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของครู

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการวิเคราะห์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) ดังนั้น การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงต้องอาศัยความเข้าใจของครู ความร่วมมือ เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพและการติดตามตรวจสอบเป็นประจำสม่ำเสมอ ในการวิจัยครั้งนี้ สภาพปัจจุบันของการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะครูยังมีความเข้าใจไม่เพียงพอถึงขั้นตอน วิธีการใช้เครื่องมือ และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูมีการจัดทำและใช้เครื่องมือในการดำเนินงานพอสมควร แต่ไม่ได้ทำการประมวลผลและนำไปใช้แก้ไขปัญหาอย่างครบถ้วน อันได้แก่ การคัดกรองนักเรียนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ ป้องกันและแก้ไขปัญหาสำหรับนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยง และส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาหนักไปยังผู้เชี่ยวชาญ อาจยังไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และผู้บริหารไม่ได้ติดตามผลการดำเนินงานเท่าที่ควร ประกอบกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด - 19 เป็นอุปสรรคในการเยี่ยมบ้านนักเรียนในด้านการติดต่อสื่อสารและการให้ความร่วมมือกับผู้ปกครอง เนื่องจากพ่อแม่ส่วนใหญ่เดินทางไปทำงานต่างจังหวัด นักเรียนอาศัยอยู่กับญาติหรือผู้ปกครองที่เป็นผู้สูงอายุ ข้อมูลที่ครูได้รับจึงไม่ถูกต้องครบถ้วน เป็นปัจจุบัน ส่งผลต่อการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และนำข้อมูลรายบุคคลของนักเรียนไปใช้ ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิราภานต์

บุตรพรม (2560) เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชางค์ นาฏ์ และ กฤษณก ดวงชาทม. (2565) เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่า สภาพปัจจุบันของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. สภาพที่พึงประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว เล็งเห็นความสำคัญของงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นอย่างมาก และครูส่วนใหญ่มีความต้องการพัฒนาตนเองในบทบาทหน้าที่ต่างๆ ได้แก่ ครูผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูผู้ดูแลงานระเบียบวินัยนักเรียนและหน้าที่อื่นๆ เพื่อที่จะสามารถปฏิบัติตามกระบวนการขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง ตลอดจนมีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำและใช้เครื่องมือได้เป็นอย่างดีถูกต้องตามหลักวิชาการ สามารถนำมาเก็บข้อมูล วิเคราะห์ และแปลผลข้อมูล แบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ นำไปสู่การดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ตรงกับความต้องการของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งจะเป็นการดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ครอบคลุมทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะครูต้องการดำเนินการเพื่อส่งเสริมนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษแต่ด้อยโอกาสเพราะครอบครัวมีฐานะยากจน ครูต้องการแก้ไขปัญหาของนักเรียนอย่างเร่งด่วน เพื่อชดเชยช่วงเวลาที่ขาดหายไปของนักเรียน อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโควิด - 19 ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาทั้งทางด้านความรู้ในเนื้อหาวิชาเรียน และปัญหาสุขภาพจิต โดยเฉพาะภาวะซึมเศร้า สมมติฐานจากการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเกมออนไลน์ นอกจากนั้นครูยังต้องการสนอสนนโยบาย 9 จุดเน้น สพฐ. ในจุดเน้นที่ 1 เร่งแก้ปัญหากลุ่มผู้เรียนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด - 19 โดยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงการศึกษา พื้นฟูภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss Recovery) ให้กับผู้เรียนทุกระดับ ดังนั้น สภาพที่พึงประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วจึงอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกมณัฐ แสงสี และ ทินกฤตพัชร รุ่งเมือง (2564) เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานนทบุรีและพระนครศรีอยุธยา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์ และอัฐพล อินตะเสนา (2564) เรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน

3. การจัดเรียงความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว ภาพรวมมีความจำเป็นทุกข้อ เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมีความต้องการจำเป็นอันดับที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลเป็นขั้นตอนเริ่มต้นในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ที่ครูจำเป็นต้องปฏิบัติเพื่อเก็บข้อมูลให้ได้มากที่สุด โดยเฉพาะในช่วงการเปิดภาคเรียนที่ 1 ซึ่งมีทั้งนักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ และนักเรียนเก่าที่เลื่อนชั้นซึ่งนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อยู่ในช่วงวัย เจริญพันธุ์มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เครื่องมือต่างๆไม่ว่าจะเป็น แบบเยี่ยมบ้านนักเรียน ระเบียนสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ทำแบบบันทึกการตรวจสอบสุขภาพ ด้วยตนเองของนักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก (SDQ) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) แฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล ล้วนเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้ครูเก็บ บันทึกข้อมูลของผู้เรียนได้อย่างละเอียด รอบด้าน ใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไขปัญหาและส่งเสริม พัฒนานักเรียนได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ด้วยสภาพสังคมวัฒนธรรมของจังหวัดสระแก้วที่มีความ หลากหลายทางชาติพันธุ์ ได้แก่ ลาว, ไทญ้อ, จีน, เวียดนามและกัมพูชา มีประวัติการอพยพ ย้ายถิ่นจากภูมิภาคต่างๆของประเทศไทย เข้ามาตั้งรกรากในจังหวัดสระแก้วเพื่อจับจองพื้นที่ทำกิน สำหรับเกษตรกร มีการติดต่อค้าขาย และใช้แรงงานของชาวกัมพูชา ดังนั้น จึงอาจเชื่อได้ว่าจังหวัด สระแก้วประกอบไปด้วยประชากรที่มีภาษา ความเชื่อ จารีตประเพณีที่ส่งให้มีความแตกต่างระหว่าง บุคคลค่อนข้างมาก การรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคลจึงมีความจำเป็นมากที่สุด ดังที่ คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้ระบุว่า ด้วยความหลากหลายของนักเรียน และนักเรียนแต่ละคนซึ่ง มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกันผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ ครูมีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้นสามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ ประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาก่อนและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องทาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรวิมล กลิ่นศรีสุข และ มานิตย์ อาษานอก (2564) ซึ่งศึกษาพบว่า การ พัฒนาแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 จังหวัดนครพนม คำดัชนีความต้องการจำเป็นแบบปรับปรุง (PNI_{modified}) มีลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่แรก คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

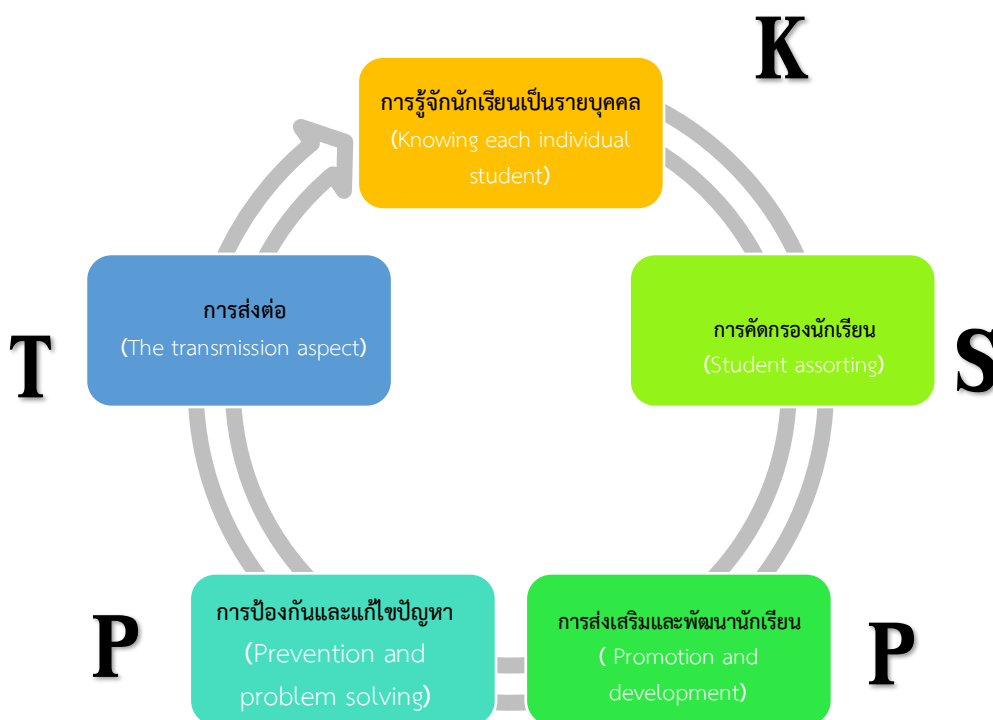
ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้ว มีแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารโรงเรียนต้องจัด ประชุมครูและบุคลากรเพื่อชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำโครงการ กิจกรรมที่สนับสนุนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดทำคำสั่งมอบหมาย ผู้รับผิดชอบ มอบหมายผู้รับผิดชอบโครงการ ประสานงานกับครูที่ปรึกษาในการจัดเตรียมเอกสาร ต่างๆ เพื่อให้มีเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่หลากหลาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ไพบุลย์ เด่น

สว่าง และคณะ (2564) ได้ให้แนวทาง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ครูมีเครื่องมือหลากหลายประเภทที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน มอบหมายครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบ ให้คำแนะนำครูที่ปรึกษาในการใช้แบบประเมิน จัดให้มีแบบประเมินออนไลน์ อบรมครูบรรจุใหม่โดยใช้เทคนิคการโค้ช ผู้บริหารช่วยเหลือครูในกรณีพบนักเรียนที่มีปัญหาหนักให้ครูส่งผลการคัดกรองนักเรียนและจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ทุกภาคเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกมณัฐ แสงสี และ ทินกฤตพัชร รุ่งเมือง (2564) กล่าวว่า แนวทางการพัฒนาด้านการคัดกรองนักเรียน คือ มีการจัดทำคู่มือ เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่ชัดเจน จัดอบรมให้ความรู้ครูในการใช้เครื่องมือในการคัดกรอง เพื่อจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กลุ่มที่มีความต้องการพิเศษ 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีแนวทางการพัฒนา ดังนี้ ในสถานการณ์ปกติ ผู้บริหารและครูลงพื้นที่ จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านผู้ปกครอง ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 จัดประชุมออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน ติดต่อผู้ปกครองโดยใช้กลุ่มไลน์เพื่อนำข้อมูลตอบกลับมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครู ติดตามงานโดยใช้หลักวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้ครูทบทวน และนำไปปรับปรุงงาน ให้ครูจัดทำสารสนเทศกิจกรรมการประชุมผู้ปกครองและนำข้อมูลมาปรับปรุงดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นลำดับถัดไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกมณัฐ แสงสี และ ทินกฤตพัชร รุ่งเมือง. (2564) เรื่อง แนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นนทบุรี และ พระนครศรีอยุธยา กล่าวว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรมีการวางแผนร่วมกันเพื่อกำหนดแนวทางในการจัดกิจกรรมส่งเสริม พัฒนานักเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการและมีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนาโดยจัดการประชุมประจำเดือน ชี้แจงแนวทางการดูแลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ผ่าน ให้ครูประจำวิชาทุกท่าน จัดการสอนซ่อมเสริมกรณีนักเรียนมีเวลาเรียนไม่พอ ใช้กระบวนการ Professional Learning Communicaty (PLC) ในการแก้ไขปัญหา ทำข้อตกลงในการวัดผลสัมฤทธิ์ จำนวนนักเรียนติด 0 ร มส ไม่เกินร้อยละที่กำหนดไว้ มอบหมายกลุ่มบริหารวิชาการ รวบรวมข้อมูลนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ที่ไม่ผ่านหรือต่ำเพื่อประชุมผู้ปกครอง และนักเรียนถึงแนวทางที่ต้องร่วมกันแก้ปัญหา มีการจัดโครงการปรับพฤติกรรม สอนซ่อมเสริม การติว และค่ายวิชาการ สำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชณุ แก้วแก่น (2561) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กล่าวว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีการประสานงานกับบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งบุคลากรภายนอกได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและพระสงฆ์ในการมีส่วนร่วมวางแผนจัดโครงการ กิจกรรมสำหรับการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อ ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางการพัฒนา โดยกำหนดให้ครูใช้แบบฟอร์มที่งานแนะแนวจัดทำไว้ ครูที่ปรึกษาต้องแจ้งให้นักเรียนทราบ และยินยอมการได้รับความช่วยเหลือ ผู้บริหารติดตามผลการส่งต่อกับครูที่ปรึกษา

และครูแนะแนวอย่างต่อเนื่อง ใช้ผลการดูแลนักเรียนในด้านการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความดีความชอบของครู สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชญ์ แก้วแก่น (2561) เรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 กล่าวว่า ด้านการส่งต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้ดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษาควรกำกับติดตามประเมินผลการส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนกลับมาเป็นกลุ่มปกติอย่างถาวร

องค์ความรู้จากการวิจัย

แนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดสระแก้วประกอบด้วย 5 ด้าน โดยครูต้องมีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

ภาพที่ 1 แนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน SKT2P
ที่มา : อมรรัตน์ ใจใสสง, 2565

จากภาพที่ 1 สามารถอธิบายแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดสระแก้ว ได้ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - ครูต้องมีการรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆของนักเรียนอย่างเป็นระบบ
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
 - ครูต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
 - ครูต้องจัดโครงการและกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้เรียน
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา
 - ครูต้องมีการช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาอย่างใกล้ชิดโดยใช้กระบวนการ Professional Learning Communicaty (PLC)
5. ด้านการส่ง
 - ครูต้องทำการส่งต่อนักเรียนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว มีการติดตามผลการส่งต่อกับครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัย พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน จังหวัดสระแก้ว ควรมีการจัดประชุมเพื่อชี้แจงแนวทางการปฏิบัติงาน จัดทำคำสั่งมอบหมายผู้รับผิดชอบ ประสานงานกับครูที่ปรึกษาในการจัดเตรียมเอกสาร แบบประเมินในรูปแบบแอปพลิเคชัน ออนไลน์ มีการติดตาม ตรวจสอบ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และประเมินผลการปฏิบัติ โดยเชื่อมโยงกับข้อตกลงในการพัฒนางาน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 2 ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรมอบหมายครูแนะแนวและครูผู้รับผิดชอบ ให้คำแนะนำครูที่ปรึกษาในการใช้แบบประเมิน จัดให้มีแบบประเมินออนไลน์ อบรมครูบรรจุใหม่โดยใช้เทคนิคการโค้ช ผู้บริหารช่วยเหลือครูในกรณีพบนักเรียนที่มีปัญหาหนัก ให้ครูส่งผลการคัดกรองนักเรียนและจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ทุกภาคเรียน

1.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน ผลการวิจัย พบว่า มีค่าความต้องการจำเป็นลำดับที่ 3 ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องรับทราบข้อมูลของนักเรียนโดยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การลงพื้นที่จัดกิจกรรมเยี่ยมบ้านสัญจรจัดประชุมออนไลน์ ตั้งกลุ่มไลน์ผู้ปกครอง ใช้หลักวงจรคุณภาพ PDCA ในการติดตามผล กำหนดให้ครูจัดทำสารสนเทศเพื่อนำข้อมูลของนักเรียนมาจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาให้ตรงกับความต้องการจำเป็นของนักเรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อทำวิจัยครั้งต่อไป

หัวข้องานวิจัยที่ควรทำต่อไปในอนาคต คือ นำแนวทางการบริหารจากงานวิจัยครั้งนี้ไปทำการศึกษาวิจัยในรูปแบบทดลองกับโรงเรียนสังกัดอื่น ที่ประสบปัญหาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนลักษณะเดียวกัน เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง (References)

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของ
กระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้น 20 มกราคม 2565, จาก
<https://www.moe.go.th>.
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2561). การวิจัยทางการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ล เอ็ด
ดูเคชั่น.
- วิราภานต์ บุตรพรม (2560). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 . วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
(2565). คู่มือการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประจำปีการศึกษา 2565. กระทรวงศึกษาธิการ,
กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ พัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับนักเรียนระดับ
การศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ COVID-19. กระทรวงศึกษาธิการ,
กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). รายงานผลการศึกษาภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ของ
ผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานการณ์โควิด-19: สภาพการณ์ บทเรียน และ
แนวทางการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้. กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพมหานคร.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). เอกสารสรุปองค์ความรู้สำหรับการพัฒนา
ทีมงานขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการก้าวอย่างยั่งยืน ปี 2552 ระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางในการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ:
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.